

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства
імені Костянтина Немця

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету геології,
географії, рекреації і туризму

Катерина КРАВЧЕНКО

серпень 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА УКРАЇНИ

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
галузь знань	<u>10. Природничі науки</u>
спеціальність	<u>106. Географія</u>
освітні програми	<u>Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток</u>
вид дисципліни	<u>за вибором</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

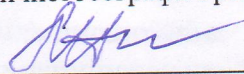
“27” серпня 2025 року, протокол № 12

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Павло КОБИЛІН, к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця

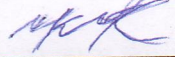
Протокол № 11 від «27» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця

(підпис)

Людмила НЕМЕЦЬ

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Гарант освітньо-професійної програми Катерина КРАВЧЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від “27” серпня 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис)

Юлія ПРАСУЛ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Суспільно-географічна регіоналістика України» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра** (назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня) спеціальності **106 Географія** освітньо-професійної програми **Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: вивчення теоретичних засад регіональних досліджень та ознайомлення з особливостями регіонального розвитку та політики в Україні на сучасному етапі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- охарактеризувати понятійно-термінологічний апарат регіоналістики;
- охарактеризувати класифікації, ієрархію регіонів, фактори регіоналізму;
- проаналізувати концепції та теорії регіонального розвитку;
- вивчити особливості програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіону;
- ознайомитися із принципами і методами суспільно-географічного районування, схемами регіоналізації території України;
- дослідити особливості соціально-економічного і екологічного розвитку регіонів України;
- проаналізувати проблеми регіональної політики, децентралізації влади, удосконалення адміністративно-територіального устрою в Україні.

1.3. Кількість кредитів: 3.

1.4. Загальна кількість годин: 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
20 год.	-
Практичні заняття	
20 год.*	-

Лабораторні заняття	
0 год.	-
Самостійна робота	
50 год.	-
Індивідуальні завдання	
0 год.	-

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

загальні і спеціальні (фахові) компетентності:

- прагнення до збереження природного навколишнього середовища та забезпечення сталого розвитку суспільства;
- базові знання з географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження відповідно до спеціалізації;
- здатність до системного географічного мислення;
- розуміння основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації;
- здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук при вивченні природних та антропогенних геосистем різного ієрархічного рівня;
- здатність проводити географічний аналіз природних та суспільних об'єктів і процесів у різних просторово-часових масштабах;

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

програмні результати навчання:

- базові знання суспільно-географічних наук: об'єктно предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо;
- базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур;
- базові знання з економічної та соціальної географії України і світу;
- володіти навичками комплексного суспільно-географічного аналізу територій;
- проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких *результатів навчання:*

знати:

- сутність понять регіоналістики, співвідношення понять «регіон», «ареал», «антиареал», «зона», «полігон» та інших понять;
- наукові підходи до визначення змісту поняття «регіон», його класифікації, ієрархічні рівні, фактори регіоналізму;
- теорії і концепції регіонального розвитку;
- зміст документів програм економічного і соціального розвитку регіонів, етапи створення програм (стратегій) регіонального розвитку, види прогнозів регіонального розвитку;
- принципи і методи суспільно-географічного районування, схеми регіоналізації території України;

- зміст поняття «регіональна політика», об'єктів і суб'єктів регіональної політики, завдання, напрями державної регіональної політики, суспільно-географічні засади регіональної політики;
- адміністративно-територіальний устрій України, сутність та види децентралізації влади в Україні, хід просування адміністративно-територіальної реформи в Україні;
- законодавчу базу регіонального розвитку в Україні;

вміти:

- застосовувати теорії і концепції регіонального розвитку у суспільно-географічних дослідженнях;
- працювати з документами програм економічного і соціального розвитку регіонів, визначати спільні та відмінні риси;
- визначати спеціалізацію промислового виробництва регіонів України;
- пропонувати власні схеми регіоналізації України;
- аналізувати територіальну диференціацію соціально-економічного розвитку та екологічних проблем регіонів України.
- здійснювати комплексний суспільно-географічний аналіз регіонів України та визначати проблеми і перспективи їх розвитку.

1.8. Пререквізити:

Вивчення навчальної дисципліни «Суспільно-географічна регіоналістика України» базується на знаннях, здобутих студентами під час опанування навчальних дисциплін «Основи суспільної географії», «Економічна і соціальна географія України» тощо.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні аспекти регіонального розвитку

Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат регіоналістики

Суспільно-географічна регіоналістика як наукова дисципліна. Об'єкт, предмет регіоналістики. Наукові напрями, пов'язані з регіоналістикою: регіонознавство, країнознавство, краєзнавство. Зв'язки регіоналістики з іншими науками. Визначення основних понять: регіоналізація, суспільно-географічне районоутворення, суспільно-географічна районологія, суспільно-географічне районознавство, суспільно-географічне районування, регіональний розвиток, ареал, антиареал, зона, геоторія, територія, полігон, осередок, ексclave, анклав. Співвідношення понять «район» і «регіон». Наукові підходи до визначення змісту поняття «регіон»: історичний, географічний, економічний, регіонально-економічний, геополітичний, політико-правовий, геосистемний. Регіон як територіальна соціально-економічна система.

Тема 2. Регіони і регіоналізм

Класифікації регіонів: за функціональними ознаками, за сукупністю притаманних їм ознак, згідно Декларації про європейський регіоналізм, в економічному відношенні, за географічними ознаками. Типологія регіонів Дж. Фрідмана. Ієрархія регіонів. Ієрархічні рівні регіоналізації. Фактори регіоналізму: етнічний, демографічний, політико-географічний, соціально-економічний, природний, демографічний, конфесійний, розселення як фактор регіоналізму.

Тема 3. Теорії та концепції регіонального розвитку

Вітчизняні та зарубіжні концепції регіонального розвитку: теорія центральних місць В. Кристаллера, теорія «концентричних кілець» Й. Тюнена, теорія промислового штандарту А. Вебера, концепція локальних територіально-виробничих комплексів, теорія промислових кластерів, центр-периферія, концепція диференціальної земельної ренти, концепція регіональної конкурентоспроможності, концепція конкурентних переваг фірм, інформаційно-

комунікаційні моделі, нова економічна географія, модель Діксита-Штіглиця, модель айсбергу, модель еволюції, модель "локаційного трикутника" Лаунгардта, гравітаційна модель Шеффле, загальна і спеціальна теорії "штандорта" Паландера, модель просторової організації господарства Льоша, погляди на просторову економіку Д. Сміта і Д. Гамільтона, теорія дифузії нововведень Хагерстранда, концепція «регіонального автоматичного балансу і дисбалансу», теорія «полюсів зростання» Перру, концепція «регіоналістики» В. Айзарда, концепція єврорегіонів, концепція спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ), теорія міжрегіональної взаємодії розвитку економік регіонів (оптимум Парето), теорія-гіпотеза "продуктивно-виробничих циклів" ("циклу життя продукту") р. Вернона, с. Хірша, просторова теорія ціни і регіональних ринків о. Курно і п. Самуельсона.

Тема 4. Програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів

Зміст програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів. Програма економічного і соціального розвитку регіону. Стратегія економічного і соціального розвитку регіону. Державна стратегія регіонального розвитку на період 2021- 2027 роки. Етапи створення програм (стратегій) регіонального розвитку. Структура стратегії регіонального розвитку. Показники економічного та соціального розвитку. Сутність понять «Суспільно-географічне прогнозування», «Прогнозування». Види прогнозів економічного і соціального розвитку України. Прогноз економічного і соціального розвитку України на середньостроковий період. Прогноз економічного і соціального розвитку України на короткостроковий період. Прогнози розвитку галузей економіки на середньостроковий період. Методи прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів.

Контрольна робота

Розділ 2. Проблеми регіонального розвитку в Україні

Тема 1. Суспільно-географічне районування України

Сутність поняття «районування», «економічне районування». Значення і види суспільно-географічного районування. Таксономічні рівні районування. Фактори районоутворення. 5 ознак соціально-економічного району за О.І. Шаблієм. Принципи і методи членування території. Схеми регіоналізації України за М. Драгомановим, С. Рудницьким, В. Садовським; К.Г. Воблим, О.Т. Дібровою, О.М. Мариничем, В.А. Поповкіним, О.І. Шаблієм, М.І. Долішнім та М.М. Паламарчуком, М. Д. Пістуном, Масляком П.О. та Шищенком П.Г., експертами Міжнародного інституту порівняльного аналізу.

Тема 2. Регіональні особливості економічного, соціального, екологічного розвитку регіонів України.

Поняття про економічний розвиток. Проблеми нерівномірності економічного розвитку регіонів України. Регіональні особливості ВРП, промислового виробництва, сільського господарства, інвестиційної діяльності. Типи регіонів України за співвідношенням промисловості та сільського господарства. Регіональна економічна політика. Регіональна демографічна політика. Регіональні особливості народжуваності, смертності, природного приросту населення, міграційних процесів. Проблеми депопуляції та старіння населення у регіонах України. Урбанізаційні процеси в регіонах України. Типи геодемографічних процесів. Проблеми нерівномірності соціального розвитку регіонів України. Регіональні рівні зайнятості населення, безробіття, доходів населення в Україні. Регіональні особливості забезпеченості закладами соціальної інфраструктури в Україні: системи освіти, охорони здоров'я, культури. Регіональна соціальна політика. Регіональні рівні обсягів споживання свіжої води. Поняття про екологічні проблеми регіонального розвитку. Регіональна диференціація рівнів споживання свіжової води, викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Екологічні регіони України: Донецько- Придніпровський, Поліський, Карпатський та Азово-Чорноморський із річкою Дніпро.

Геоекоекологічне районування України. Територіальна організація і екологічна безпека

суспільства.

Тема 3. Регіональна політика в Україні.

Сутність поняття «регіональна політика». Суб'єкти, об'єкти регіональної політики. Принципи державної регіональної політики в Україні. Мета та цілі регіональної політики в Україні. Напрями державної регіональної політики в Україні. Суспільно-географічні засади регіональної політики в Україні. Адміністративно-територіальний устрій України Сутність та види децентралізації влади. Процес децентралізації влади в Україні. Законодавча база регіонального розвитку в Україні: Закони України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про планування і забудову територій», «Про місцеве самоврядування», «Про місцеві державні адміністрації», «Про засади державної регіональної політики», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад», «Бюджетний кодекс України», «Податковий кодекс України», «Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади», Генеральна схема планування території України, Проекти Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади). Шляхи удосконалення адміністративно-територіального устрою України.

Залікова робота

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні аспекти регіонального розвитку												
Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат регіоналістики	11	2	2			7						
Тема 2. Регіони і регіоналізм	9	2				7						
Тема 3. Теорії та концепції регіонального розвитку	13	2	4			7						
Тема 4. Програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів.	15	4	4			7						
Разом за розділом 1	48	10	10			28						
Розділ 2. Проблеми регіонального розвитку в Україні												
Тема 1. Суспільно-географічне районування України	11	2	2			7						

Тема 2. Регіональні особливості економічного, соціального, екологічного розвитку регіонів України	18	4	6			8						
Тема 3. Регіональна політика в Україні	13	4	2			7						
Разом за розділом 2	42	10	10			22						
Усього годин	90	20	20			50						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Понятійно-термінологічний апарат регіоналістики	2	
2	Теорії та концепції регіонального розвитку	4	
3	Характеристика програм розвитку регіонів України	4	
4	Регіоналізація території України	2	
5	Визначення спеціалізації промислового виробництва (на прикладі регіонів України)	2	
6	Суспільно-географічна характеристика регіону України	4	
7	Регіональна політика в Україні	2	
	Разом	20	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Опрацювати матеріал за темою: «Понятійно-термінологічний апарат регіоналістики». Підготовка практичної роботи	7	
2.	Опрацювати матеріал за темою: «Регіони і регіоналізм»	7	
3.	Опрацювати матеріал за темою: «Теорії та концепції регіонального розвитку». Підготовка практичної роботи	7	
4.	Опрацювати матеріал за темою: «Програмування та прогнозування економічного та соціального розвитку регіонів». Підготовка практичної роботи	7	
5.	Опрацювати матеріал за темою: «Суспільно-географічне районування України». Підготовка практичної роботи	7	
6.	Опрацювати матеріал за темою: «Регіональні особливості економічного, соціального, екологічного розвитку регіонів України». Підготовка практичних робіт	8	
7.	Опрацювати матеріал за темою: «Регіональна політика в	7	

	Україні». Підготовка практичної роботи		
	Разом	50	

6. Індивідуальні завдання

Програмою не передбачено

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні;
- репродуктивні;
- проблемного викладу;
- частково-пошукові;

Платформа проведення лекційних і практичних занять – Zoom

8. Методи контролю

1. Перевірка виконання практичних робіт (у платформі Moodle).
2. Опитування по закінченню виконання практичних робіт (у платформі Zoom)
3. Поточна контрольна робота (у платформах Zoom та Moodle).
4. Підсумковий заліковий контроль (у платформах Zoom та Moodle).

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екзамен	Сума
Розділ 1				Розділ 2			Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3					
6		6	6	6	12	6	18	-	60	40	100

T1, T2, T3, T4 – теми розділів

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, виконання практичних занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Практична робота – 6 бали:

- виконання практичних завдань – 5 балів;
- ✓ 0 балів – робота не виконана,
- ✓ 1 бал – виконана частково, підготовлена недбало, виконаний не свій варіант, знання фрагментарні і поверхові
- ✓ 2-3 бали – завдання виконано частково, містить окремі помилки фахового характеру, знання фрагментарні і поверхові,
- ✓ 4 бали – завдання виконано повністю, з окремими зауваженнями, знання достатні,
- ✓ 5 бали – завдання виконано повністю, знання на високому рівні.
- захист – 1 бал.

Контрольна робота – 18 балів:

- завдання на встановлення правильної відповіді – 5 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 2,5 бали;
- завдання на надання коротких відповідей – 2,5 бали;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 8 балів (2 запитання по 4 бали за кожне).
- ✓ 4 бали – відповідь розкрита повністю, знання на високому рівні;
- ✓ 3 бали – відповідь розкрита повністю, з окремими зауваженнями, знання достатні;
- ✓ -1-2 бали – відповідь розкрита частково, містить окремі помилки фахового характеру, знання фрагментарні і поверхові
- ✓ 0 балів – завдання не виконано,

Екзамен – 40 балів:

- завдання на встановлення правильної відповіді – 10 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 10 балів
- завдання на надання коротких відповідей – 10 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 10 балів (2 запитання по 5 балів за кожне).
- ✓ 5 балів – відповідь розкрита повністю, знання на високому рівні;
- ✓ 4 бали – відповідь розкрита повністю, з окремими зауваженнями, знання достатні;
- ✓ 3 бали – відповідь розкрита частково;
- ✓ 2 бали – відповідь розкрита частково, містить окремі помилки фахового характеру, знання фрагментарні і поверхові
- ✓ 1 бал – виконана частково, підготовлена недбало, виконаний не свій варіант, знання фрагментарні і поверхові –
- ✓ 0 балів – завдання не виконана,

Врахування наявності неформальної освіти у здобувача: не передбачено

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Барановський М. О. *Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки: навч. посіб.* Ніжин : ПП Лисенко М. М., 2018. 376 с.
2. Гусєва Н. В. *Практикум з проблем регіонального розвитку: методичні рекомендації до аудиторної та самостійної роботи магістрантів, які навчаються за спеціальністю 106 «Географія» освітньо-професійною програмою «Економічна та соціальна географія».* Харків, 2018. 151 с.
3. Кобилін П. О. *Семінар з проблем регіонального розвитку: навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів освітньо-кваліфікаційного рівня*

- «Спеціаліст» за спеціальністю «Економічна та соціальна географія». Харків, 2016. 73 с.
4. Кобилін П. О., Редін В. І. Суспільно-географічні засади регіональної політики в Україні // *Регіон – 2022: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 24 листопада 2022 р.) / гол. ред. колегії Л. М. Немець. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. С. 29–34.
 5. Мезенцев К. В., Підгрушний Г. П., Мезенцева Н. І. *Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: монографія*. Київ : ДП «Прінт Сервіс», 2014. 132 с.
 6. Мезенцев К. В. *Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: монографія*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 253 с.
 7. *Менеджмент регіонального розвитку: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент»* / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. К. О. Кузнєцова, І. М. Манаєнко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 149 с. Режим доступу: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/20a46203-6034-460c-bfca-04b29ef0021d/content>
 8. *Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад [Електронний ресурс]*. Київ : Міністерство розвитку громад та територій України, 2022. 40 с.
 9. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В. *Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики: навч. посіб.* Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с.
 10. Топчієв О. Г. *Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: навч. посіб.* Одеса : Астропринт, 2005. 632 с.
 11. Чмирьова Л. Ю., Федяй Н. О. Районування території України як один з факторів просторового соціально-економічного розвитку регіонів // *Ефективна економіка*. 2013. № 3. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1878>
 12. Шаблій О. І. *Основи загальної суспільної географії: підручник для студентів вищих навчальних закладів*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.

Допоміжна література

1. Бюджетний кодекс України : Закон України № 2456-VI від 8 липня 2010 р.
2. Великий тлумачний словник української мови / [під ред. В. Т. Бусела]. Київ – Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : постанова Кабінету Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р.
4. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України № 695 від 5 серпня 2020 р.
5. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України № 1602-III від 23 березня 2000 р.
6. Про державні цільові програми : Закон України № 1621-III від 23 березня 2000 р.
7. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1560-XII від 18 вересня 1991 р.
8. Про засади державної регіональної політики : Закон України № 156-VIII від 5 лютого 2015 р.
9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України № 280/97-ВР від 21 травня 1997 р.
10. Про місцеві державні адміністрації : Закон України № 586-XIV від 9 квітня 1999 р.
11. Про столицю України – місто-герой Київ : Закон України № 401-XIV від 15 січня 1999 р.
12. Іщук С. І., Гладкий О. В. *Географія промислових комплексів: навчальний посібник*. Київ : Знання, 2011. 375 с.
13. *Конспект лекцій з дисципліни «Регіональний менеджмент і маркетинг» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форм навчання* / уклад. В. В. Круглов, В. М. Мороз, Д.

- А. Терещенко. Харків : НТУ «ХПІ», 2024. 47 с.
14. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 р.
 15. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади : розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 1 квітня 2014 р.
 16. Кравець А. Ю., Астахов І. В. Регіональна політика України: проблеми та перспективи // *Політичне життя*. 2023. № 4. С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2023.4.6>
 17. Куліш І. М. *Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія*. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 252 с.
 18. Пістун М. Д. *Основи теорії суспільної географії: навч. посіб. для ун-тів*. Київ : Вища школа, 1996. 231 с.
 19. Пістун М. Д., Мельничук А. Л. *Сучасні проблеми регіонального розвитку України*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. 290 с.
 20. Niemets K., Kravchenko K., Krainiukov O., Niemets L., Telebienieva I. Regional development: features, disproportions, perspectives (a case of Kharkiv region) // *Vision 2025: Education Excellence and Management of Innovations Through Sustainable Economic Competitive Advantage*. Proceedings of the 34th International Business Information Management Association Conference (IBIMA) (Madrid, Spain, 13–14 November 2019) / Ed. K. S. Soliman. Madrid : International Business Information Management Association (IBIMA), 2019. P. 528–534. URL: <https://ibima.org/accepted-paper/regional-development-features-disproportions-pespectives-a-case-of-kharkiv-region/>
 21. Niemets L., Niemets K., Kravchenko K., Kliuchko L., Kobylin P. Transition features to the polycentric development of the region: technique and practice of the research // *Education Excellence and Innovation Management through Vision 2020*. Proceedings of the 33rd International Business Information Management Association Conference (IBIMA) (Granada, Spain, 10–11 April 2019) / Ed. K. S. Soliman. Granada : International Business Information Management Association (IBIMA), 2019. P. 3093–3101. URL: <https://ibima.org/accepted-paper/transition-features-to-the-policentric-development-of-the-region-technique-and-practice-of-the-research/>
 22. Niemets K., Sehida K., Niemets L., Krainyukov O., Telebienieva I., Kobylin P. Some issues of the formation and implementation of the development strategies of Ukraine's regions taking into account European experience // *Sustainable Economic Development and Application of Innovation Management from Regional Expansion to Global Growth*. Proceedings of the 32nd International Business Information Management Association Conference (IBIMA) (Seville, Spain, 15–16 November 2018) / Ed. K. S. Soliman. Seville : International Business Information Management Association (IBIMA), 2018. P. 314–327. URL: <https://ibima.org/accepted-paper/formation-and-implementation-of-the-development-strategies-of-ukraines-regions-in-the-aspect-of-eurointegration/>
 23. Sehida K., Niemets L., Kostrikov S., Pohrebskyi T., Golub G., Kliuchko L. Demographic challenges in the context of human potential reproduction in the regions of Ukraine // *Innovation Management and Information Technology Impact on Global Economy in the Era of Pandemic*. Proceedings of the 37th International Business Information Management Association Conference (IBIMA) (Cordoba, Spain, 30–31 May 2021) / Ed. K. S. Soliman. Seville : International Business Information Management Association (IBIMA), 2021. P. 2071–2076. URL: <https://ibima.org/accepted-paper/demographic-challenges-in-the-context-of-human-potential-reproduction-in-the-regions-of-ukraine/>
 24. Niemets K., Kostrikov S., Niemets L., Sehida K., Kravchenko K. Structural analysis of agglomerations as the ontological basis of territorial planning (case study of Kharkiv region, Ukraine) // *Education Excellence and Innovation Management: A 2025 Vision to Sustain Economic Development during Global Challenges*. Proceedings of the 35th International Business Information Management Association Conference (IBIMA) (Seville, Spain, 1–2 April 2020) / Ed. K. S. Soliman. Seville : International Business Information Management Association (IBIMA), 2020. P. 4949–4954. URL: <https://ibima.org/accepted-paper/structural-analysis-of->

[agglomerations-as-the-ontological-basis-of-territorial-planning-case-study-of-kharkiv-region-ukraine/](#)

25. Niemets K., Sehida K., Niemets L., Kravchenko K., Kobylin P., Telebienieva I., Kliuchko L. Methodology of human-geographical researches: contemporary approaches and methods // *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Геологія, географія, екологія*. 2022. Вип. 56. С. 143–158. DOI: <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2022-56-10>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Економіка України : журнал [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://economyukr.org.ua/?lang=uk>
2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Децентралізація в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/>
5. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/>
6. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>
7. Міністерство розвитку громад та територій України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mindev.gov.ua/>